

Ändrad version av investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder

Ändringar jämfört med tidigare levererad version:

- Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder har brutits ut till en egen åtgärd. Den ingick tidigare i investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder och biologisk mångfald.
- Kalkfilterdiken har lyfts ut från investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder och flyttats till investeringsstöd för strukturräkning och kalkfilterdiken.
- Outputindikatorn har korrigerats.
- Tabellen ” Planerat enhetsbelopp och indikativ budget för interventionen inklusive mål för output- och resultatindikatorer” har uppdaterats med R.27a.
- Ändringar är markerade med gult.

35. Åtgärdsbeskrivning för investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder

Fond	Ejflu
Interventionstyp	Investeringar
Territoriellt tillämpningsområde	Nationellt
Relaterade särskilda mål och där relevant sektoriella mål	5 Miljövård 6 Bevara landskap och biologisk mångfald
Resultatindikatorer	R.23 Investeringar kopplade till naturresurser: Andel jordbruk som får investeringsstöd genom den gemensamma jordbrukspolitiken rörande vård av naturresurser R. 27a Investeringar kopplade till biologisk mångfald: Andel jordbruk som genom den gemensamma jordbrukspolitiken får investeringsstöd som bidrar till biologisk mångfald
Outputindikatorer för prestationsavslut	O.18a Antal undersstödda insatser eller enheter för icke-produktiva investeringar
Berättigade stödmottagare	Företag inom jordbruk, trädgård och rennärning

Beskrivning och syfte

Vattenvårdsåtgärder i odlingslandskapet ska bidra till att nå målen i vattendirektivet och ska främst genomföras för att leda till förbättring av vattenförekomsternas ekologiska status det vill säga fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer som kan kopplas till miljöproblemen övergödning eller fysisk påverkan.

Stödet ska främja sådana miljöinvesteringar som inte genomförs i en för samhället önskvärd omfattning, på grund av att de för företaget inte genererar tillräckligt med avkastning på investerat kapital.

Stödet ska bidra till att uppnå målen för ett miljö- och klimatvänligt jordbruk och de svenska miljökvalitetsmålen. Investeringarna ska öka jordbrukets positiva miljö- och klimateffekter, eller att minska jordbrukets negativa miljö- och klimateffekter. Stödet syftar således inte till att öka produktionen utan till att öka kollektiva nyttigheter.

Bidrag till de särskilda målen

Främja hållbar utveckling och effektiv förvaltning av naturresurser som vatten, mark och luft

Investeringarna bidrar till en förbättring av vattenförekomsternas ekologiska status, det vill säga deras fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer som kan kopplas till miljöproblemen övergödning eller fysisk påverkan. Investeringarna kan exempelvis avse åtgärder för minskat läckage av kväve och fosfor.

Bidra till att skydda den biologiska mångfalden, stärka ekosystemtjänster samt bevara livsmiljöer och landskap

Investeringarna bidrar till att gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster i odlingslandskapet. Under det senaste seklet har exempelvis en stor del av Sveriges ursprungliga våtmarker försvunnit – det skett en omfattande dränering av landskapet. Störst andel våtmarker har gått förlorad i slättlandskapen i södra Sverige. Investeringar i våtmarker och dammar ska främja livsmiljöer för arter som är beroende av våtmarker. Den biologiska mångfalden främjas även genom de åtgärder som kan genomföras inom *Andra investeringar för förbättrad miljöstatus i sjöar, vattendrag och hav*.

Stöd får lämnas för

Stöd lämnas för följande vattenvårdsåtgärder i odlingslandskapet (undantaget bevattningsdammar, strukturkalkning och kalkfilterdiken).

- *Anläggning och restaurering av våtmarker och dammar för att öka retention av kväve eller fosfor.* Genom att leda näringsbelastat vatten från exempelvis dräneringsrör eller öppna diken i odlingslandskapet till en våtmark eller damm, bromsas vattenflödet upp och kväve- och fosformängden i vattnet minskar. Detta minskar transporten av kväve och fosfor från odlingslandskapet till sjöar, vattendrag och hav.
- *Anläggning och restaurering av våtmarker och dammar för att gynna den biologiska mångfalden.* Investeringarna ska öka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet genom att främja särskilda livsmiljöer för arter som är beroende av våtmarker.
- *Kalkfilterbäddar för att minska läckaget av fosfor.* En kalkfilterbädd kan anläggas exempelvis i anslutning till en damm eller våtmark i odlingslandskapet, eller i anslutning till en stamledning i en täckdikning.
- *Tvåstegsdiken i eller vid åkermark för att minska läckaget av kväve och fosfor.* Tvåstegsdiken minskar fosfor- och kväveläckage genom att de bland annat utjämnar flödestoppar och håller nere vattennivån på åkrarna. Detta minskar erosion i diket, gynnar en god växtmiljö och bidrar till att markens bärighet ökar. Tvåstegsdiket har en lågvattenfåra och terrasser på en eller båda sidor. Tvåstegsdikenas utformning gör att de står emot skred och erosion bättre än vanliga trapetsformade diken. Effekten av ett tvåstegsdike blir en kombination av det som fås av våtmark (flödesterrass vid högre flöden), översilningsyta (dikesslätten och flödesterrassen vid lägre flöden) och buffertzonen (dikesslätten).
- *Andra investeringar för förbättrad miljöstatus i sjöar, vattendrag och hav.* Investeringarna ska förbättra miljöstatusen i sjöar, vattendrag eller hav genom olika insatser i odlingslandskapet. Insatserna ska vara kopplade till övergödning eller fysisk påverkan och avse annat än de insatser som nämns ovan. Insatsen omfattar inte heller strukturkalkning, kalkfilterdiken och bevattningsdammar.

Stödberättigande utgifter

Följande utgifter är stödberättigande för ovan specificerade typer av investeringar:

- a. Fasta anläggningar, inklusive markanläggningar.
- b. Utrustning och material.
- c. Allmänna omkostnader:
 - köp av tjänst av arkitekter, ingenjörer och konsulter,
 - rättsliga prövningar som behövs för att åtgärden ska kunna utföras, exempelvis tillstånd,
 - köp av tjänst för exempelvis projektering, anläggning, uppförande, upprustning, restaurering och installation,
 - immateriella investeringar kopplade till punkterna a och b i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken.

Stödmyndigheten kan ge stöd för enbart förarbeten om detta framgår av förhandsbeskedet från stödmyndigheten. Förarbeten kan innehålla den projektering och de tillstånd som behövs för att genomföra investeringen.

Stöd beviljas bara för utgifter som är relevanta för genomförandet av den aktuella insatsen.

Villkor för stödberättigande

Nedan följer gemensamma villkor. Därefter specificeras särskilda villkor.

- Stöd lämnas till företag inom jordbruk, trädgård och rennäring.
- Den sökande ska äga marken på vilken investeringen genomförs, eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra investeringen.
- Resultatet av investeringen ska bevaras i minst 5 år räknat från året efter slutbesiktningen.
- Fisk, kräfter eller andra djur får inte planteras in i eller utfodras i våtmarken eller dammen om stödmyndigheten inte beslutar annat.
- **Anläggning och restaurering av våtmarker och dammar i odlingslandskapet**
 - Våtmarken eller dammen ska senast året efter slutbesiktningen omfattas av ett miljöersättningsåtagande för skötsel av våtmarker och dammar. Detta är under förutsättning att ersättningsformen är öppen för nysökning.
- **Kalkfilterbäddar, tvåstegsdiken, andra investeringar för förbättrad miljöstatus i sjöar, vattendrag och hav**
 - Stödmyndigheten kan besluta om specifika villkor för skötsel och bevarande för att syftet med åtgärden ska finnas kvar.

Stödform och stödnivå

Typ av investering	Stödnivå	Stödtak	Utgiftsgolv
Våtmarker och dammar	100	Kostnad om 400 000 kr/ha	Utgifter om minst 30 000 kr
Fosfordammar*	100	Kostnad om 600 000 kr/ha	Utgifter om minst 30 000 kr
Kalkfilterbädd	100		Utgifter om minst 30 000 kr
Tvåstegsdiken	100	Kostnad om 1 000 kr/m	Utgifter om minst 30 000 kr
Förbättrad vattenkvalitet	100		Utgifter om minst 30 000 kr

* Fosfordammar är en särskild form av dammar inom *Dammar och våtmarker för retention av kväve eller fosfor*. En fosfordamm har en vattenyta som uppgår till maximalt 0,20 hektar och är designad för att vara effektiv för just fosfor.

Ovan specificerade stödgolv gäller inte för ansökningar som enbart rör förberedelser.

Metod för beräkning av belopp eller stödnivå

Beräkning av stödbelopp görs utifrån faktiska stödberättigande utgifter.

[illegible]

Planerat resultat	Antal investeringar/ miljon kr i stöd								
<i>R.23 Investeringar kopplade till naturresurser: Andel jordbruk som får investeringsstöd genom den gemensamma jordbrukspolitiken rörande vård av naturresurser</i>									
Våtmarker och dammar, retention av kväve eller fosfor	1,3								
Fosfordamm	5,0								
Kalkfilterbädd	1,5								
Tvåstegsdike	1,9								
Övriga vattenvårdsåtgärder	1,4								
<i>R.27a Investeringar kopplade till biologisk mångfald: Andel jordbruk som genom den gemensamma jordbrukspolitiken får investeringsstöd som bidrar till biologisk mångfald</i>									
Våtmarker och dammar, biologisk mångfald	1,9								

Motivering till enhetsbelopp

Beräkning av enhetsbelopp och indikatorer har gjorts utifrån data över beviljade stöd från innevarande programperiod (2014-2020).

Data avser insatsområdena (7.6/4a och 7.6/4b) med vissa justeringar:

- Förändrade stödtak.
- Förändrade stödnivåer.
- Justering av målgrupp.
- Justering av vattenyta och våtmarksområde för fosfordamm.
- Schablon för prognostiserad prisutveckling.

I beräkningarna har vi antagit att en investering/insats är detsamma som ett beviljat ärende på grund av begränsningar i befintlig grunddata. Eventuellt kan flera investeringar/insatser (våtmarker och dammar) rymmas inom samma ärende.

För beräkningar av tvåstegsdiken har vi använt oss av tidigare beräkningar av målvärden eftersom antalet ärenden i denna programperiod har varit få.

Vi antar samma fördelning av insatstyper inom våtmarker (anläggning eller restaurering).

I beräkningarna har vi inte beaktat följande:

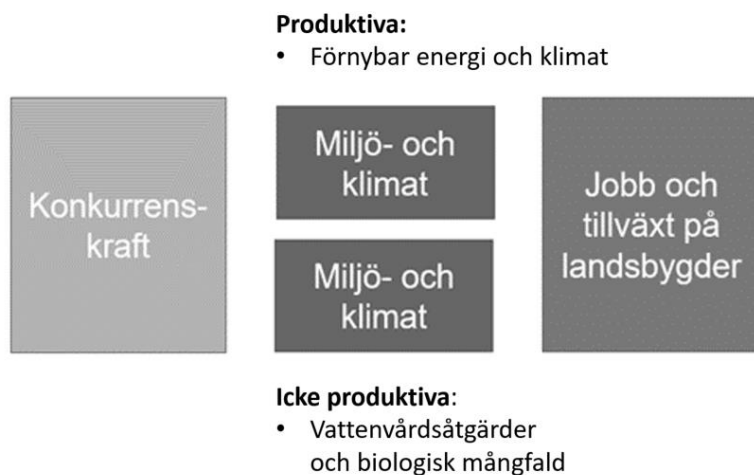
- Eventuella nya typer av investeringar inom övriga vattenvårdsåtgärder (data är baserad på nuvarande programperiod).
- Eventuella förändrade prioriteringar och urval av vilka investeringar som beviljas stöd.
- Framtida fördelning av budget på respektive enhetsbelopp för varje enskild vattenvårdsåtgärd.
- Eventuell förändring av budgetfördelning mellan stödmyndigheter.
- Dubbelräkning, det vill säga om en och samma stödmottagare kommer beviljas detta stöd flera gånger eller om en och samma stödmottagare beviljas stöd för flera investeringstyper samtidigt.

Gemensamma kommentarer till investeringsstöd för miljö och klimat

- Vi föreslår att investeringsstöd för förnybar energi och klimat delas upp i:
 - Gårdsbaserade biogasanläggningar
 - Bevattningsdammar
- Vi föreslår att investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder och biologisk mångfald delas upp i:
 - Vattenvårdsåtgärder
 - Restaurering av betesmarker och slåtterängar
- Vi föreslår att vi lyfter ut kalkfilterdiken från vattenvårdsåtgärder.
 - *Det kommer att tillkomma ett investeringsstöd för struktorkalkning, och kalkfilterdiken i kombination med täckdikning.*
- Vi föreslår att eget arbete ska vara en stödberättigande utgift inom restaureringsstödet.

Fyra åtgärder istället för två

I enlighet med tidigare revisionskritik var ambitionen tidigt i processen med åtgärder att få fram färre åtgärder och därmed ett enklare program. Vi ville hålla ihop liknande åtgärder så långt det var möjligt för att undvika omotiverade skillnader och utnyttja likheter.

Under arbetets gång med åtgärdsbeskrivningar, indikatorer, budgetuppdrag, mm. har vi kommit till en rad insikter som talar för att vi bör dela upp aktuella två åtgärder i fyra:

- Det handlar om olika typer av investeringar som inte hänger ihop på något sätt, mer än att de är produktiva respektive icke produktiva.
- Investeringarna är tydligt avgränsade - en uppdelning medför ökad tydlighet gentemot kund utan överlappning med andra åtgärder.
- Vi har stabilitet i förhållande till befintliga stöd (stöden är inte sammanslagna idag).
- Vid revision drabbar ev. sanktioner ett mindre budgetbelopp.

- Delåtgärderna är inte tänkta att kunna sökas samtidigt.
- Delåtgärderna kommer sannolikt att ha olika urvalskriterier (osäkert om det ens är möjligt att ha flera uppsättningar urvalskriterier inom en och samma åtgärd).
- Delåtgärderna har olika enhetsbelopp.
- I det fall den svenska budgeten kommer att delas upp mellan de olika delåtgärderna och kommer vi ändå att behöva kunna hålla isär dem.

Kalkfilterdiken

Investeringar i kalkfilterdiken görs alltid i samband med täckdikning (när man täckdikar blandas kalk in i återfyllnadsmaterialet). I tidigare förslag låg dock täckdikning och kalkfilterdiken i två skilda åtgärder. Detta har vi sett leder till en rad olika nackdelar, både internt och externt.

För att underlätta både för kund och för den administrativa hanteringen har vi valt att lyfta ut kalkfilterdiken från vattenvårdsåtgärden. Detta tror vi kommer kunna leda till en högre måluppfyllelse.

Kalkfilterdiken som anläggs i anslutning till täckdikning ska istället sökas i en egen åtgärd. Se separat dragning om detta (investeringsstöd för strukturkalkning och kalkfilterdiken).

Täckdikning som inte genomförs tillsammans med kalkfilterdiken söks inom investeringsstöd för ökad konkurrenskraft.

Eget arbete för restaurering

I tidigare förslag till åtgärdstext för restaurering var tanken att vi skulle ta fram förenklade kostnadsalternativ (FKA) i form av schabloner. Det har dock visat sig vara svårt och därför har man internt beslutat att avskriva FKA för denna åtgärd. Om vi hade kunnat arbeta med FKA hade schablonerna baserat sig på stödberättigande kostnader, ex. köpta tjänster. Om den enskilde sen skulle gå in med en liten andel eget arbete så hade de ändå kunnat få ta del av schablonen. På så sätt skulle vi indirekt ha kunnat finansiera en viss del eget arbete. Nu blir inte det möjligt eftersom kostnaderna måste bestå av köpta tjänster / faktiska kostnader.

För att uppskatta i vilken omfattning restaureringen skulle påverkas av att den enskilde inte kan få stöd för eget arbete har vi haft möten med ett antal olika handläggare på länsstyrelserna. Länsstyrelsens bedömning var att det skulle få betydande konsekvenser och påverka måluppfyllelsen. Det skulle främst drabba mindre restaureringar, men det skulle även slå väldigt olika mellan länen. Det finns också brist på entreprenörer som kan utföra restaureringar och det är inte alltid att de som finns har den kompetens som krävs. Under tidigare programperioder har man kunnat få stöd för eget arbete, vilket har fungerat väl. Handläggaren gör alltid en rimlighetsbedömning av det egna arbetet utifrån markens beskaffenhet.

I kalkylen för dagens miljöersättning för restaurering ingår kostnader för eget arbete.

Eget arbete ersätts inte inom något annat investeringsstöd.

Övriga justeringar

- Specifiering av utgiftsgolv för restaurering.
- Utgiftstak per vattenkubik för bevattningsdammar har tagits bort.
- Uppdatering av enhetsbelopp och målberäkningar (efter budgetberäkningarna).
- Korrigering av outputindikatorn för icke-produktiva investeringar.
- Justering av skrivningar kring förenklade kostnadsalternativ.